

PODROBNÉ VYHODNOCOVÁNÍ POTŘEB DĚTÍ

Podpůrný nástroj pro pracovníky

DÍTĚ VE VĚKU 10 – 15 let

Vyhodnocovací rámec

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení. Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti. Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Oblast pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jsi často nemocný/á? • Měl/a jsi někdy nějaký úraz? • Byl/a jsi někdy delší dobu v nemocnici? • Kam chodíš k doktorovi? Jak často? • Chodíš k zubaři? A jak se o zuby staráš? • Byl/a jsi někdy na očkování u lékaře? • Bolí tě někdy něco? • Když ti není dobře a něco tě bolí, komu to řekneš? A co se stane? • Jsi někdy doma sám? • Co rád/a jíš? • Jak často jíš a kde? Míváš hlad? • V kolik chodíš spát a v kolik vstáváš? • Jak se ti spí? Budíš se v noci? • Zkoušel/a jsi někdy kouřit? Jak často? • Pil/a jsi někdy alkohol sám/sama nebo s kamarády? Jak často? • Zkoušel/a jsi někdy nějakou jinou drogu? • Sportuješ? • Máš přítelkyni/přítele? • Máš informace jak se zdravě sexuálně chovat? • Už jsi se někdy miloval/a s dívkou/chlupcem? • Čekala jsi někdy dítě? • Počal/a jsi někdy dítě? • Navštěvuješ gynekologa? •	<ul style="list-style-type: none"> • Jak dítě vypadá? • Odpovídá vývoj dítěte jeho věku? • Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí? • Má dítě nějaká viditelná zranění? • Jak reaguje na vaši osobu? • Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci? • Jak dítě jí? Pije? • Známky podvýživy • Známky obezity • Známky sebepoškozování • Známky užívání drog, alkoholu

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká? • Je dítě často nemocné např. infekční choroby? • Navštěvuje dítě lékaře? Jakého? Jak často? • Jak zvládáte povinné očkování s dítětem? • Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití? • Kontrolujete jeho hygienu? • Čistí si pravidelně zuby? • Spí dobře? • Obléká se dítě adekvátně k počasí? • Sebepoškozuje se dítě?	<ul style="list-style-type: none"> • Během vaší návštěvy – dostalo dítě nějaké jídlo, pití? • Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě? • Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček? • Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování? • Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno? • Je domov včetně postele dítěte čistý? • Má dítě své hračky-věci?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den doma s dítětem? Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- Je někdy dítě doma samo?
- Kdo zajišťuje hlídání?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Snažíte se dítě utiшит, když se zraní?
- Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené?
- S kým tráví vaše dítě nejméně času?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Víte, jak dítě tráví volný čas?
- Podporujete, vedete dítě ke sportu a v aktivitách venku?
- Co vaše dítě baví?
- Jak často chodí dítě ven?
- Co venku děláte?
- Hovoříte s dítětem o zdraví?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat?
- O problematice návykových látek?
- O zdravém sexuálním životě?
- Víte, jak tráví vaše dítě volný čas?
- Víte co dítě jí, když je samo, nebo s kamarády?
- Kouří?
- Má dítě zkušenost s alkoholem, jinými návykovými látkami?

Otázky ke stabilitě:

- Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
- Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
- Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo apod.?
- Daří se takový režim dodržovat?
- Nosí si do školy dítě svačinu?
- Chodíte pravidelně ven – sportovat?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?

- Pravidelná onemocnění jsou vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře.
- Zranění mají vysvětlení v nehodě.
- Znamky na těle dítěte mají vysvětlení.
- Snaží se rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?
- Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?
- Dítě vlastní soukromý prostor?

- Bylo dítě přítomné rozhovoru?
- Vstupovalo dítě do rozhovoru?
- Jak reagovali rodiče?
- Mluvili rodiče o dítěti pozitivně?
- Oceňuje rodič, že se dítě stará o zdraví?

- Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?
- Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?
- Kouří rodiče?
- Pijí alkohol, užívají návykové látky?

- Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo nebo spánek?
- Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?
- Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Rozumíš tomu, co po tobě chtějí? • Do jaké školy a třídy chodíš? • Chodíš do školy sám a včas? • Máš časté nepřítomnosti ve škole? • Jak ti to ve škole jde? • Měnil jsi někdy školu, třídu? • Který předmět ti jde nejlépe?- známka • S čím máš naopak největší problémy? • Baviš se o škole s rodiči? • Dostal jsi za výsledky ve škole nějakou pochvalu/trest? • Jak se připravuješ do školy, jak děláš úkoly? • Pomáhají ti rodiče s přípravou do školy? • Dokážeš se výuku soustředit? • Jak vycházíš s učiteli? • Máš nějakého oblíbeného učitele? • Máš naopak neoblíbeného učitele? • Máš ve škole kamarády? • Jak vycházíš se spolužáky? • Umíš na PC? • Co na PC děláš? • Kolik času trávíš na PC?Hraješ na PC Hry a jaké? • Máš přístup k internetu?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?</i> • <i>Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?</i> • <i>Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte</i> • <i>Je dítě neklidné?</i> • <i>Pozdní příchody do školy?</i> • <i>Neomluvené hodiny ve škole? Znamky ve škole.</i>

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Do jaké školy a třídy chodí vaše dítě? • Dochází do školy pravidelně? • Měnilo vaše dítě někdy školu –třídu? • Jste v kontaktu s třídní učitelkou? • Má nějaké časté nebo dlouhé absence? • Má dítě nějaké speciální potřeby ohledně učení? • Má dítě diagnostikovanu nějakou poruchu učení? • Má dítě individuální vzdělávací plán? • Jak dítě ve škole prospívá? • Pomáháte dítěti s přípravou do školy? • Navštěvuje dítě doučování? • Má dítě nějaké koníčky, zájmy? • Chodí dítě do nějakých kroužků, zájmových skupin? Jak často? • Může dítě chodit do nějakých zájmových kroužků? Za jakých okolností?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě své místo na učení, stůl židli, poličku</i> • <i>Má dítě pomůcky do školy?</i> • <i>Zájem dítěte o nějaký sport či hobby (dle vybavení dětského pokoje, oblečení apod.)</i> • <i>Má dítě aktovku nebo školní batoh?</i>

<p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chodí vaše dítě do školy samo? • Jak je škola daleko? • Je cesta do školy bezpečná? • Bylo vaše dítě někdy za školou? • Máte pocit, že je vaše dítě ve škole svědkem, cílem šikany, nebo je iniciátorem šikany? • Víte kde a s kým vaše dítě tráví volný čas? • Víte, jaké filmy sleduje dítě v TV nebo v kině? • Víte, jaký obsah sleduje dítě na internetu. • Kontrolujete kontakty dětí na PC, hovoříte s nimi o rizicích kontaktu na sociálních sítích? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hovoříte s dítětem o školních výsledcích? • Oceníte ho za výsledky ve škole? • Co děláte, pokud výsledky ve škole nejsou dobré? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké předměty má dítě ve škole rádo? • Jak ho podporujete v jeho zájmech? • Chodí dítě do nějakých zájmových kroužků? • Máte s dítětem nějaké společné aktivity, četbu, návštěvy kina, výlety apod.? • Máte představu o budoucí střední škole, případně uplatnění dítěte? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrolujete školní docházku a výsledky ve škole? • Jste v kontaktu s někým z učitelů ze školy? • Podporujete dítě v dodržování pravidel školy? • Máte pro děti vytvořena pravidla pro používání internetu.? • Jaký je váš vztah ke vzdělání? • Daří se vám vytvářet dítěti dobré studijní podmínky? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navštěvujete pravidelně rodičovské schůzky? • Kontrolujete přípravu do školy a domácí úkoly? • Máte oba stejný názor na význam vzdělání? Kde pracují? • Co dělají? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Umístění domu, z kterého dítě do školy chodí.</i> • <i>Je místo na hraní pro dítě bezpečné? Včetně příp. zahrady?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vidíte rodiče ocenit své dítě za něco?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>V bytě jsou knihy.</i> • <i>V bytě je PC a připojení na internet.</i> • <i>V bytě je televize a rádio.</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Strukturují rodiče volný čas dítěte, dělí ho mezi volný čas na hraní, učení, kroužky.</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dítě má místo, kde se může nerušeně učit.</i>
---	---

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav.

Traumata, psychické potíže, zvládání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak se cítíš? • Míváš špatné nálady? • Cítíš někdy smutek? • Míváš záchvaty vzteku? • Co děláš, když máš vztek? • Utekl jsi někdy z domova? • Jak vycházíš s kamarády? • Jak se cítíš v přítomnosti dospělých? • Komu se svěříš se svými pocity? S kým o svých pocitech mluvíš? • Měl/a jsi někdy problémy ve škole? • Měl/a jsi někdy problémy s policií školy? • Znáš svá práva? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě?</i> • <i>Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?</i> • <i>Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě?</i> • <i>Dítě bylo během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně.</i>

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stídadají se u vašeho dítěte nálady? • Mívá vaše dítě záchvaty vzteku? • Bývá dítě přecitlivělé, smutné? • Jak řeší konflikty s autoritou? • Jak řešíte případné neshody mezi sebou? • Je řešení neshod přítomno dítě? • Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí? • Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo? • Umí se o věci rozdělit s sourozenci/kamarády? • Mělo dítě nějaké výchovné problémy ve škole, jinde? Řešila je policie? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná? • Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek? • Uteklo někdy z domova? • Sebepoškozuje se (škrábání, řezání, nárazy hlavy) • Trápí jiné děti? • Bere jim věci? • Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí? • Vyhledali jste někdy odbornou pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?</i> • <i>Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci?.</i> • <i>Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?</i>

<p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě rádo s vrstevníky. • Je dítě rádo s vámi. • Rozumíte tomu, co dítě prožívá? • Co dělá dítě, když je smutné? • Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách. • Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství? • Mazlíte se/objímáte se s dítětem? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporujete dítě ve vyjádření emocí? Smutek, radost, strach, láska, obava. • Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte? • Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)? • Máte nastavená rodinná pravidla pro chování? • Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte? • Uklízí si dítě vlastní věci? • Jak se dítě podílí na chodu domácnosti? • Učíte děti respektu k právům? • Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit? • Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti? • Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte? • Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?</i> • <i>Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?</i> • <i>Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobno kritice?</i> • <i>Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?</i> • <i>Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem?</i> • <i>Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření?</i> • <i>Podporovali ho, aby se vyjádřilo?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou reakce podobné</i>
---	--

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou. Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak vycházíš s rodiči? • Jak vycházíš se sourozenci? • Setkáváte se někdy s širší rodinou? • Jaké jsou vztahy v rodině? • Nakresli svoji ekomapu! • Máš blízké kamarády? • Jak s nimi trávíš volný čas? • Můžou tví kamarádi k vám domů? • Jak se cítíš v přítomnosti cizích lidí? • Slavíte společně tvoje narozeniny a jiné svátky? • Stěhovali jste se někdy?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kdo všechno je v rodině?</i> • <i>Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.</i> • <i>Jak reaguje dítě na vás?</i> • <i>Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?</i> • <i>Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?</i> • <i>Jak se chová dítě k sourozencům?</i> • <i>Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?</i>

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah? • Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem? • Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti? • Co děláte, když si děti (při hře, v kontaktu) ubližují? Jak reagujete? • Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování? • Kdo dítě hlídá, když nejste přítomni? • Znáte kamarády svého dítěte? • Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině? • Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny? • Slavíte společně nějaké svátky? • Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy? • Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné? • Má dítě čas na své kamarády? • Může si dítě pozvat kamarády domů?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Podporuje chování rodičů vůči dítěti rozvoji silného pozitivního vztahu s dítětem?</i> • <i>Jak se chovají sourozenci k dítěti?</i> • <i>Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?</i> • <i>Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?</i> • <i>Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?</i> • <i>Podporují rodiče láskyplné vztahy?</i>

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sama sebe, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebe prezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdybych tě poprosil, aby ses mi představil, co by si o sobě řekl. • Jaké máš rád oslovení? • Nakresli mi svůj erb, kterým by ses mi představil. • Co bys mi řekl/a o své rodině? • Máš nějaký vzor? • Co ti jde, co se ti daří? • • Líbí se ti nějaký styl oblékání. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Dítě se chová slušně v interakci s dospělými a dětmi.</i> • <i>Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?</i> • <i>Reaguje dítě na oslovení svým jménem?</i> • <i>Dítě je sebejisté?</i> • <i>Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?</i> • <i>Je jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?</i> • <i>Má dítě svůj pokoj, své věci?</i> • <i>Odlišuje dítě samo sebe od dalších osob? (přiměřeně věku)</i> • <i>Je dítě pyšné na své úspěchy?</i> • <i>Má dítě na sebe pozitivní pohled?</i>

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí? • Rozumíte „stylu“ oblékání vašeho dítěte? • Kupujete oblečení na přání dítěte? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mluvíte s dítětem o historii rodiny? • Zná dítě celou svoji rodinu? • Za co ho oceňujete? • Slavíte nějaké svátky spojené s vaší kulturou? • Jakou řeč používáte v kontaktu s dítětem? • Jak se dítě chová na veřejnosti? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak podporujete jeho sebevědomí? • Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče). • Účastní se dítě soutěží, společenských akcí? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě čisté oblečení?</i> • <i>Rodiče oslovují dítě adekvátně.</i> • <i>Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?</i> • <i>Má dítě odpovídající sebevědomí věku?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Projevují rodiče lásku k dítěti?</i> • <i>Projevují rodiče hrdost nad dítětem?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Je respektována snaha dítěte o nezávislost? (přiměřeně jeho věku)</i>

<p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Má vaše dítě zkušenost s diskriminací a jak na to reagujete? • Jakou máte představu o budoucím životě dítěte? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se dítě cítí v rámci rodiny? • Účastní se dítě rodinných setkání a slavností? • Jaké máte vztahy se sousedy? • Účastníte se na akcích místní komunity?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Rodiče se podílejí na asociálních a delikventních aktivitách.</i>
---	--

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.
Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstat v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Připravuješ si samostatně věci do školy? • Umíš si připravit nějaké jídlo? • Umíš si nakoupit jídlo/oblečení? • Dostáváš kapesné a jak s ním vyjdeš? • Jezdíš sám veřejnou dopravou? • S čím nejvíc potřebuješ pomoc? • Umíš si domluvit vlastní schůzku? • Na koho by ses obrátil/a, kdyby rodiče nebyli doma a potřeboval/a bys pomoci.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě telefon?</i> • <i>Přišlo dítě na schůzku samostatně a včas?</i>

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co vaše dítě dělá samostatně a co je jeho odpovědnost? • Má dítě nějaký samostatný úkol v domácnosti, za který je zodpovědný? • S čím mu pomáháte? • Podílí se dítě na úklidu svého pokoje? • O kterých věcech dítě rozhoduje?. <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máte přehled o tom, kde se dítě pohybuje? • Učíte dítě, že může odmítnout? • Hovoříte s dítětem o rizikových situacích a jak se v nich chovat? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Věříte tomu, co vám dítě říká? • Jak reagujete, když se dítěti povede udělat něco samostatně? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporujete dítě v samostatném rozhodování? • Dáváte dítěti kapesné a jak s ním nakládá? • Hovoříte s dítětem o jeho budoucnosti? • Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám daří vysvětlit dítěti co má udělat? • Podílí se dítě na vytváření pravidel rodiny? • Respektujete názor, přání dítěte? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti? • Znájí děti váš rozvrh, vědí, kde pracujete?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Rodiče dávají dítěti prostor pro uplatnění?</i> • <i>Je v domácnosti prostor pro soukromí dítěte.</i> • <i>Jak reagují rodiče na projevy vlastní vůle dítěte.</i> • <i>Má dítě prostor pro samostatné rozhodování?</i>

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy? • Kdo jsou sourozenci dítěte, žijí všichni sourozenci v společné domácnosti. • Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité? (otázka na rodiče) • Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace? • Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí? • Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě? Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte? • Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, mohou vám tak prozradit více o svých vztazích.</i> • <i>Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě, prarodiče – jiné osoby.</i>

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte? Jaké jsou jejich vztahy s dítětem? • Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tyto lidé vztah k dítěti? Jaký vztah má k těmto lidem dítě? • O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší? • S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě? • Kdo je pro vás oporou? • Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc? • Udržujete s širší rodinou pravidelný/ nějaký kontakt?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?</i> • <i>Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?</i> • <i>Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti.</i>

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám? • Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte? • Máte doma vše, co potřebujete? • Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte? • Cítíte se doma bezpečně? • Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí? • Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu? Máte smlouvu? • Stěhovali jste se do jiné čtvrti, jiného města? • Jak často se stěhujete?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?</i> • <i>Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?</i> • <i>Je byt čistý bez zápachu?</i> • <i>Má dítě samostatnou postel?</i> • <i>Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě?</i>

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké proběhly změny v pracovním zařazení Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba? • Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání? • Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci? Jak to probíhá? Jak se to daří?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?</i>

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak vycházíte v domácnosti s penězi? • Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny? • Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů? • Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet? • Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?	

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrť - úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám žije v této obci/čtvrťi? • Je okolí vhodné pro dítě? • Jaké máte vztahy se sousedy? • Vídáte se v sousedství s někým? • Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo? • Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete? • Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity? • Jak daleko je škola? • Jaké služby nemáte a potřebujete je? • Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Je čtvrť, kde bydlí rodina, považována za sociálně vyloučenou lokalitu? • Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality? • Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek? • Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?

Zdroj: Vyhodnocování potřeb dítěte a jeho rodiny; LUMOS - 2012